

Recente ontwikkelingen CBT-E voor eetstoornissen in Nederland

Klaske Glashouwer¹, Tessa Kiffers², Martie de Jong³

¹Accare & RUG

²Accare

³PsyQ/ Parnassia Groep

Hand omhoog

- Ik werk met kinderen / jongeren
- Ik ben getraind in CBT-E
- Ik werk dagelijks met CBT-E

Hand omlaag

- Ik werk met volwassenen
- Ik ben niet getraind in CBT-E
- Ik werk niet met CBT-E

Programma

CBT-E: wat is het ook alweer

Evidentie CBT-E

CBT-E bij jongeren: aandachtspunten

Motivatie en betrekken van ouders

Aan de slag

Nieuwe materialen!

Wat is CBT-E

CBT-E: wat is het ook alweer?

Behandelprotocol

Fairburn / Dalle Grave & Calugi

20/40 sessies

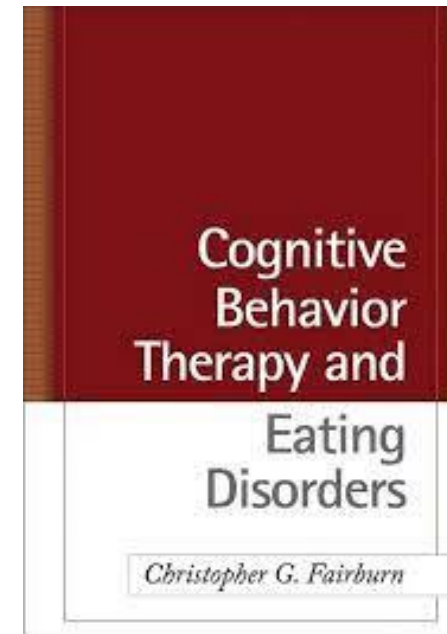
Op basis van CGT

Focus op instandhoudende factoren eetstoornis

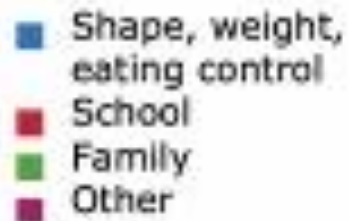
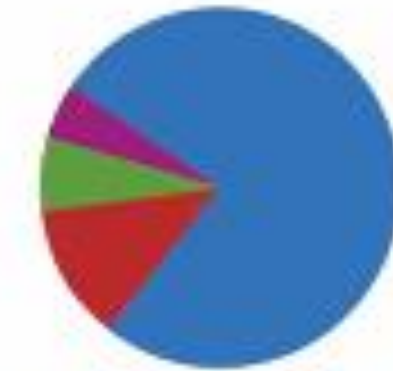
Transdiagnostisch perspectief

Psychologisch model (CBT-E)

Persoon heeft moeite om lijnen en laag gewicht als een probleem te zien doordat zelfwaardering verstoord is geraakt

> Andere symptomen komen hieruit voort

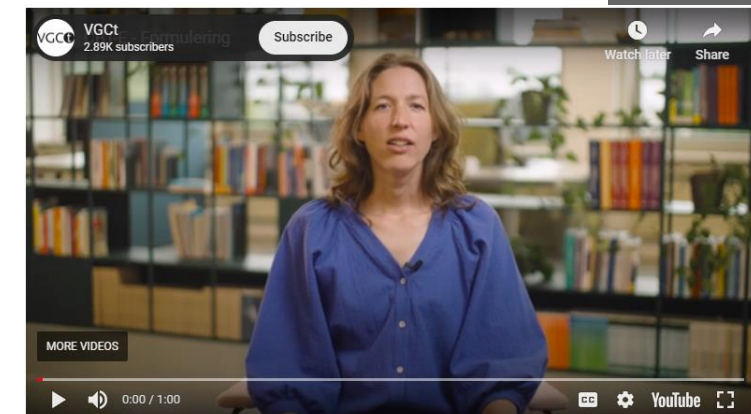
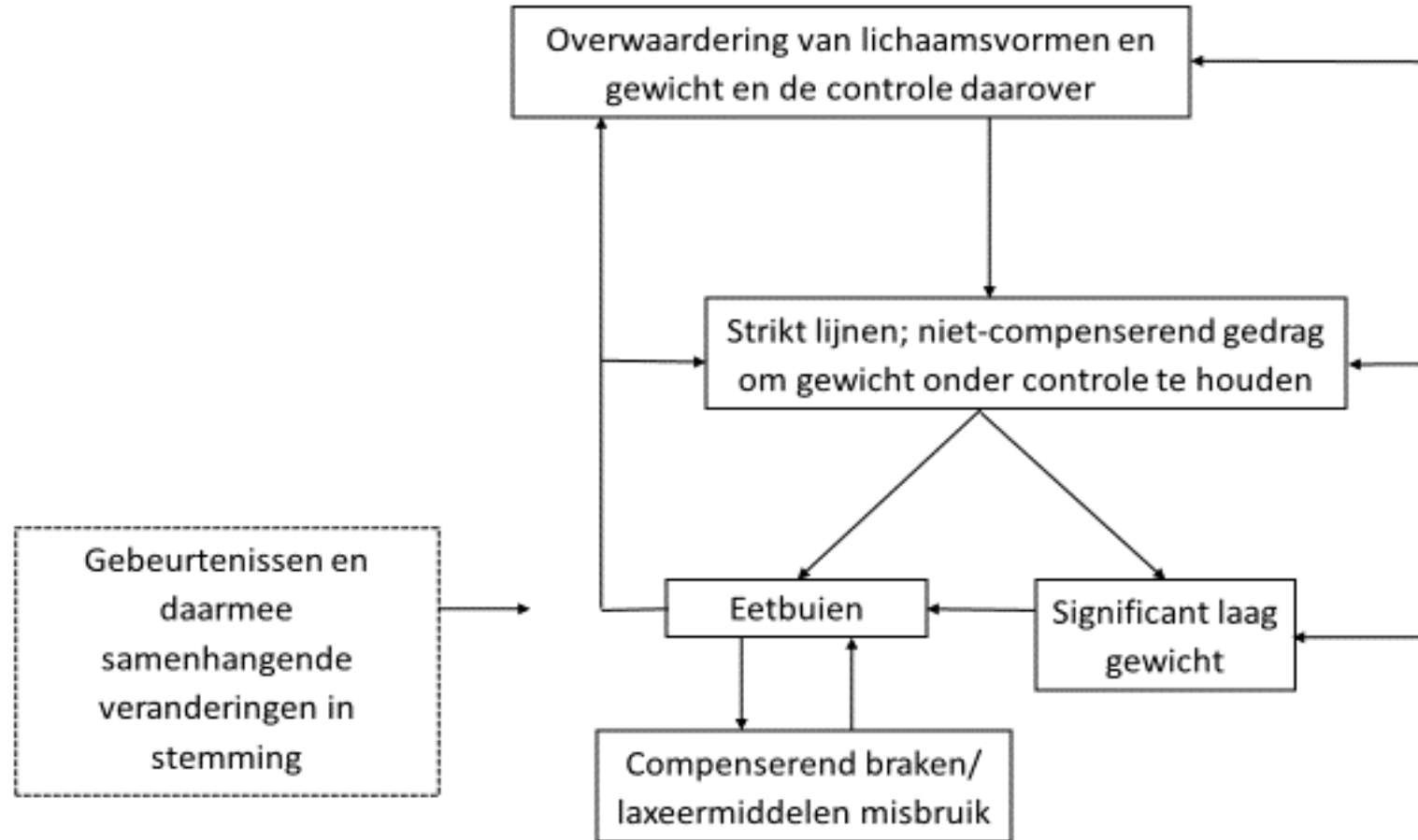
Person with eating disorder

Person without eating disorder

Figuur overgenomen uit Dalle Grave training, 2022

Transdiagnostisch model

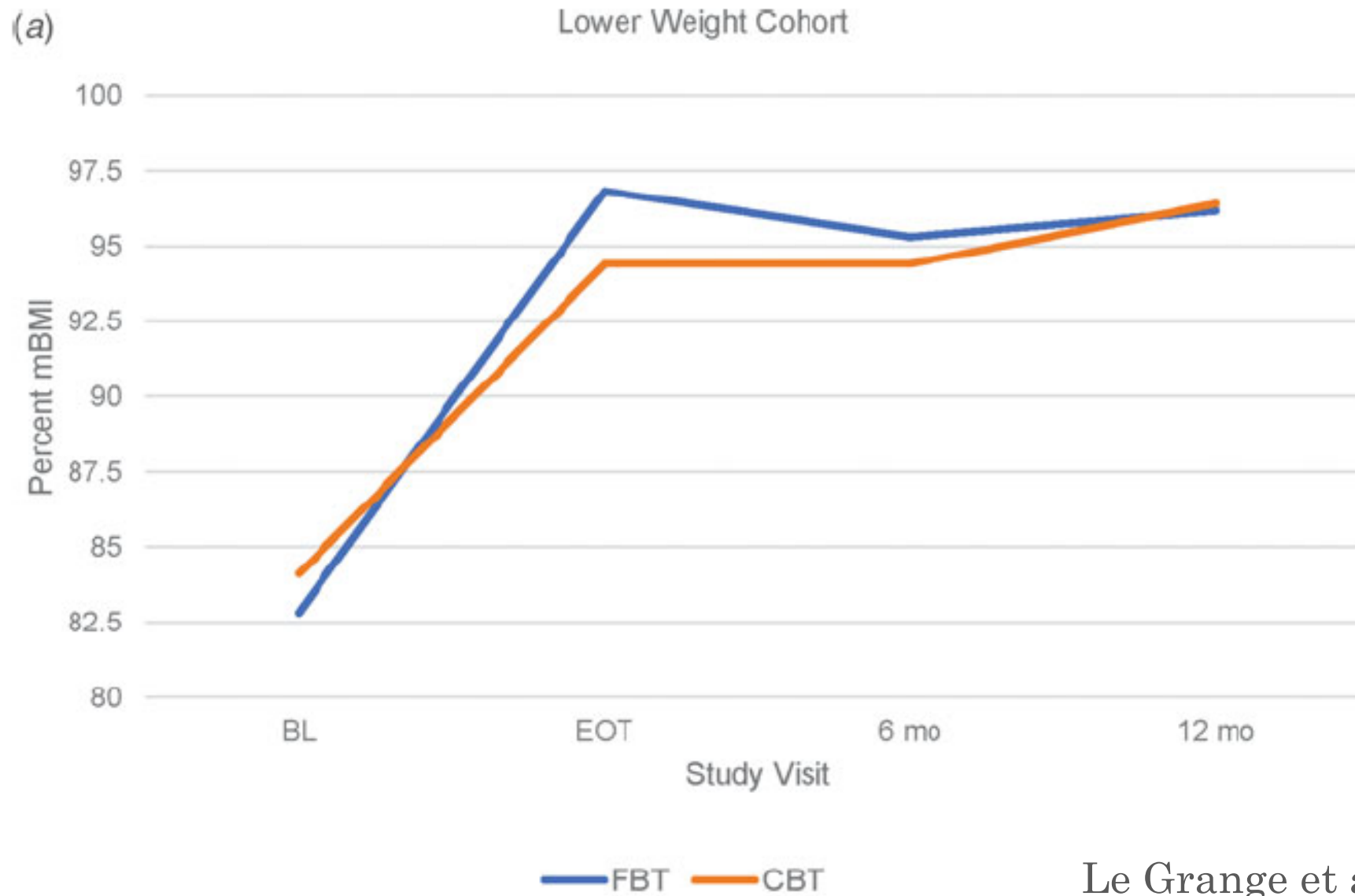
Evidentie bij volwassenen

- Eerste keuze voor volwassenen, bijv. Zorgstandaard (2017), NICE (2017)
- Voor eetstoornissen zonder (extreem) ondergewicht robuuste evidentie (Fairburn 2009; de Jong et al. 2018; Dahlenburg et al. 2019; Atwood & Friedman, 2020)
  - CBT-E effectiever dan psychoanalytische psychotherapie (Poulsen, 2014)
  - CBT-E effectiever dan IPT (Fairburn, 2015)
  - CBT-E effectiever dan TAU (de Jong et al., 2020)
  - CBT-E+ effectiever dan DGT op stemming en sneller resultaat (Lammers et al., 2022)
- Voor eetstoornissen met ondergewicht effectief (Fairburn, 2013; Dalle Grave, 2016; Calugi, 2017; Byrne et al., 2017; Frostad, 2018; Calugi et al., 2021; van den Berg et al., 2022)
  - Hogere drop-out
  - Hogere terugval cijfers

Evidentie bij jongeren

- Niet eerste keuze in richtlijnen voor jongeren wel voor volwassenen, bijv. Zorgstandaard (2017)
- Goed alternatief voor FBT
  - Zelfde problematiek in volwassenen en adolescenten
- Recent steeds meer evidentie CBT-E bij jongeren 10 t/m 19 jaar
- Review laat zien (Dalle Grave et al., 2021):
  - Ongeveer 72% voltooit behandeling, 60% daarvan is hersteld bij follow-up
  - In klinische setting maakt 85% de behandeling af, en daarvan heeft ongeveer 62% een normaal gewicht na een jaar
  - Nog maar 1 onderzoek heeft CBT-E en FBT vergeleken

Le Grange et al., 2020

- *Inhoudelijk is de behandeling niet echt anders*
1. Vanaf het begin extra aandacht voor engagement
  2. Ouders zijn betrokken, goed hun rol uitleggen
  3. De behandeling kan soms korter (bijv. 30 sessies ondergewicht)

Drie verschillen in protocol

Aandachtspunten (1)

- Controle en autonomie
- Vaker overwaardering van controle over eten
- Aanpassen aan cognitieve ontwikkeling, vooral bij de allerjongsten
  - Less is more
  - Houd je aan het protocol (maar stap voor stap)
- Lagere drempel voor intensievere behandeling vanwege lichamelijke klachten

Aandachtspunten (2)

- Broers en zussen erbij betrekken
- School erbij betrekken
- Sociale media
- **Ambivalentie over de behandeling**
- **Betrek ouders**

Motivatie (1)

- Ze doen niets tegen hun wil
- Tijdens stap 1 is er tijd om een keuze te maken voor (gewichts)herstel
- Gebruik van de **formulering**
- Voor- en nadelen op de korte en lange termijn; past een eetstoornis bij de ideale toekomst?

Motivatie (2)

- Verandering werkt motiverend
- Schrijf redenen voor motivatie op en gebruik ze bij de maaltijd (bijvoorbeeld een placemat)
- Elke maaltijd is een nieuwe kans om te kiezen voor herstel!
- Duik in het diepe!
- Actieve rol, bijvoorbeeld **registreren**, samen wegen en stappen uitwerken in gewichtsherstel

Registreren

Day zondag Date 25/10/2

Time	Food and drinks consumed	Place	* V/L/E	Context and comments
	7.30 = 0 11.00 = 3 12.30 = 1 15.30 = 3 18.15 = d 20.30 = 5			
7.40	4x brood glas water melk }	woonkamer		- Ik moet heel ~~zacht~~ ^{snit} doen met afwegen want mijn moeder is al beneden .....
10.50	confetto aardbei kiwi spa rood	eettafel		- Ik heb spijt van het ijsje, voel me heel schuldig .....
12.30	4x brood melk spa rood }	eettafel		- Ik denk niet heel veel na over eten, ik eet wel langzaam en scharrelkes .....
15.45	crackers appel 3x lange vinger 2x spa rood	woonkamer		- Bijna niet de appel gekozen omdat we alleen grote hadden maar heb het toch gedaan .....
18.10	spruitjes aardappel ei spa rood }	eettafel		- Ik wilde vandaag maar 1 ei ipv 2 (Ik heb wel de grooie genomen de erwass) - Ik ben als nog bang dat ik te veel eet en zit ook best wel voi. .....
20.30	glas water nootjes yoghurt & muesli snacktoemaatjes	woonkamer		- Ik heb best wel veel nootjes voor mijn gevoel maar ik vind het niet eens heel erg

FIGURE 5.5. A blank monitoring record.

V = vomiting; L = laxative misuse; E = exercise.

Used with permission from Online Training Program in CBT-E, CREDO Oxford, 2017.

Rol van ouders bij CBT-E

- Ouders zijn helpers (niet: degene die controle moeten houden)
- Jongere beslist om aan te komen (niet: de ouders / behandelaar)
- Creëren van de voorwaarden / optimale omgeving

Doel: Jongere helpen / ondersteunen om controle te krijgen over eigen eetproblemen

Hoe worden ouders concreet betrokken?

Sessie met alleen ouders in eerste week

- Uitleg over transdiagnostisch model (ook boek en filmpjes)
- Rol van ouders uitleggen
- Optimale omgeving creëren
- Hindernissen van ouders identificeren en adresseren

Ouders sluiten 8-10 keer aan tijdens het einde van de sessies

- Informeren en uitwisselen over wat er gebeurt
- Jongere kan ouders betrekken waar nodig / mogelijk

Tips voor ouders

- Tijdens het eten geen opmerkingen maken over het eten
- Vermijd triggers in huis: spiegels, TV programma's, lijngedrag van familieleden
- Creëer een relaxte en prettige omgeving thuis
- Leuke dingen doen, samen tijd door brengen.
- Simpele veranderingen in huis doorvoeren die een nieuwe start markeren
- Communiceren op warme, begripvolle, rustige manier
- Straal vertrouwen uit dat je kind de eetstoornis kan overwinnen

Hoe kan je helpen?

Uitdagingen

- In de eerste fase hoeft de jongere nog niet op gewicht te komen > dit kan lastig zijn voor ouders en arts, leg het goed uit en maak afspraken
- Ouders bekritisieren CGT-E (*niet de oorzaak aanpakken, waarom niet onmiddellijk klinische opname*) > bespreek het als een barrière in een oudersessie
- Wat doe je als CBT-E niet werkt?
  - Bij evaluatie na 4 weken kiezen voor intensivering, bijvoorbeeld dagbehandeling toevoegen (volgens CGT-E) of thuisondersteuning toevoegen
  - Overstappen van behandeling of instituut
  - Extra modules?
  - Behandeling stopzetten

Opdracht: sessie met ouders

- Rollenspel met 3 rollen:

Moeder1, moeder2, therapeut

- Sessie met alleen ouders in eerste week
- Rollenspel: 15 minuten + 10 minuten nabespreking

Hoe ging het?

Vragen?

Andere materialen

- Patiëntenfolders
- Nederlandstalige formulieren en vragenlijsten > Internationale CBT-E website (<https://www.cbte.co/for-professionals/cbt-e-resources-and-handouts/>)
- Nederlandstalig protocol en werkboek

Extra slides

Verschillen FBT vs. CBT-E

	FBT	CBT-E
Conceptualisatie van de ES	<ul style="list-style-type: none"> • Ziektemodel • Probleem is van hele gezin • ES wordt gescheiden van de jongere	<ul style="list-style-type: none"> • Psychologisch model • Probleem is van de jongere • Geen onderscheid tussen jongere en eetstoornis
Attitude	<ul style="list-style-type: none"> • Voorschrijvende / dwingende aanpak	<ul style="list-style-type: none"> • Samenwerken, de jongere volgen
Betrokkenheid ouders	<ul style="list-style-type: none"> • Cruciaal, zij moeten controle houden over (eet)gedrag van hun kind	<ul style="list-style-type: none"> • Helpend maar niet cruciaal

CBT-E or FBT?

- No empirical evidence yet
- Aspects we focus on in practice:
  - Autonomy
  - Insight / capacity to reflect
  - Motivation for change
  - Age
  - Unstable somatic situation
  - Family situation, parental capacity

